

Lausunto

17.02.2022

Asia: VN/9898/2021

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi jätelain ja merenkulun ympäristönsuojelulain muuttamisesta

Pääasiallinen sisältö

Voitte kirjoittaa kommenttinne alla olevaan tekstikenttään

Kuopion kaupunki on tutustunut nk. SUP-lausunntoluonnokseen ja haluaa lausunnossaan ennen kaikkea nostaa esille yleisten alueiden puhtaanapitoon ja kertakäyttömuovien tuottajavastuuseen liittyviä asioita.

SUP-tuottajien kustannusvastuuta määriteltäessä tulisi vastuu kytkeä sellaisiin yleiseen käyttöön tarkoitettuihin alueisiin, joilla kunnilla on lakisääteinen velvollisuus vastata roskaantumista ehkäisevistä jätehuoltotoimista ja roskaantumisen siivoamisesta. Kyse on tällöin katujen lisäksi erityisesti toreista, puistoista, uimarannoista ja muista vastaavista yleiseen virkistykseen käytettävistä alueista, joilla suuretkin määrät ihmisiä voivat vapaasti oleilla, ulkoilla ja viettää vapaa-aikaa. Suomessa nimenomaan kunnilla on tällaisten yleisten alueiden puhtaanapidossa keskeisin ja alueellisesti kattavin rooli.

Kuntien oman harkinnan varaan tulee jättää se, mitkä toimet ovat välttämättömiä ja kustannustehokkaita kutakin aluetta koskevan jätehuolto- ja siivousvastuun toteuttamisessa. Kuntien tarpeet ovat erilaisia ja olosuhteet vaihtelevat hyvin paljon. Kunnat myös kilpailuttavat puhtaanapitopalveluitaan merkittävästi, jolloin kustannustaso pysyy mahdollisimman kohtuullisena. Myös kunnan eri osissa voi olla huomattaviakin vaihteluita. Erilaiset tapahtumat vaikuttavat myös jätteen määrään erittäin merkittävästi.

Kuopion kaupunki haluaa tuoda esille, että tällä hetkellä, alkaen vuodesta 2021 toimijat (SUP-tuottajat ja KEHTO-foorumin kaupungit, Kuntaliitto sekä ympäristöministeriö) ovat selvittäneet yhteisesti, kuinka suuri osuus kuntien jätehuolto- ja siivousvastuulle kuuluvilla yleiseen käyttöön tarkoitetuilla alueilla kerättävistä jätteistä on kustannusvastuun piiriin kuuluvista kertakäyttöisistä muovituotteista aiheutuvaa jätettä. Hanke on vielä kesken. Hankkeen tarkoituksena on kerätä luotettavaa koostumustietoa, jonka avulla osaltansa voidaan määrittää, mikä on kustannusvastuun piiriin kuuluvien kertakäyttömuovituotteiden osuus kuntien kokonaiskustannuksista.

Osallistamalla hankkeen rahoitukseen ensimmäisellä kierroksella Kuntaliitto ja suurimmat kaupungit ovat halunneet osoittaa myötämielisyytensä luotettavan tutkimustiedon hankintaan. Vastaava koostumus- ja kustannustieto ei ole ollut ennen SUP-direktiivin säätämistä tarpeen. Myös Kuopion kaupunki osallistuu tähän työhön.

Koostumusselvityksessä kerätään tietoa kustannusvastuun piiriin kuuluvien eri tuoteryhmien jätemääristä suhteessa jätteen kokonaismäärään siten, että otetaan huomioon sekä jäteastioihin kerätty jäte, että maasta roskana siivottu jäte. Olennaista on huomata, että SUP-direktiivin kustannusvastuiden eroista johtuen jäteastioiden koostumus ja maasta poimittavien roskien koostumus on selvitettävä nimenomaisesti erikseen.

Koostumusta tulisi selvittää jätehuoltotoimien ja puhtaanapidon kustannusvaikutuksia parhaiten vastaavilla perusteilla. Perusteet voisivat olla erilaisia jäteastioihin kerätyn jätteen ja maasta roskana siivotun jätteen osalta. Em. perusteita on selvitetty koostumusmenetelmän kehittämisessä syksyn 2021 aikana, mutta tietoa on kokeellisesti vielä syvennettävä.

Selvitysten valossa näyttää siltä, että jäteastioihin kertyvän jätteen koostumusta suhteessa kustannuksiin kuvaa parhaiten tilavuus ja maasta siivottavien roskien koostumusta kappalemäärä. Vuodelle 2022 suunnitellut koostumusselvitykset antanevat asiaan vielä tarkennuksia ja lisäperusteita.

Tuoteryhmäkohtaisten korvausten suuruus olisi tarkoituksenmukaista tietyin aikaväleihin päivittää vastaamaan korvausten suuruuden määrittelyssä huomioon otettavien tietojen mahdollisia muutoksia.

Tietojen hankkiminen tulisi toteuttaa yhteistoiminnassa tuottajien, kuntien ja ympäristöministeriön kanssa. Esityksen mukaan yhteistoiminta tarkoittaisi esimerkiksi sitä, että tuottajat ja kunnat yhdessä sopisivat sopivat otokunnat ja otosalueet siten, että tietojen hankkimisen kustannukset pysyvät kohtuullisina suhteessa niistä saatavaan hyötyyn. Kuntien tulisi myös osana tätä yhteistoimintaa myötävaikuttaa tietojen hankkimiseen kunnista muun muassa luovuttamalla kokonaiskustannustietoja. Kuopion kaupungin mielestä tämä on perusteltua ja uskomme, että kunnat toimivat mielellään yhteistyökumppaneina.

Puhtaanapitotoimien toteuttaminen on nykyisen lainsäädännön ja ohjeiden mukaan pitkälti kuntien oman tarpeenmukaisen harkinnan varassa. Kustannustehokkuutta ja hyviä käytäntöjä on kuitenkin mahdollista kehittää, ja sen vuoksi kunnat ovat vapaaehtoisuuden perusteella halukkaita yhteistyössä tuottajien kanssa kehittämään yleisten alueiden jätehuollon ja roskaantumisen siivouksen toimintaa nykyistäkin tehokkaammaksi.

Keräysinfrastruktuurin osalta kaupunki haluaa tuoda esille, että kunnilla tulee olla harkintavalta siinä, mille alueille on tarpeen sijoittaa momentissa tarkoitettuja erillisiä roska-astioita tupakkajätteille ja mille ei.

Kustannusvastuun osalta on tärkeää, että sen piiriin saadaan SUP-tavoitteiden kannalta tärkeimmät alueet. On olennaista, että säätelyssä otetaan huomioon alueet, jotka kadun ja eräiden yleisten alueiden kunnossa- ja puhtaanapidosta säädetyn lain nojalla kuuluvat kunnan puhtaanapitovastuulle. Sen lisäksi ja osittain päällekkäisenä on tarpeen ottaa huomioon jätelain perusteella kunnille kuuluvat jätehuollon järjestämisvelvoitteet (=kunnalla on jätelain 76 §:n tarkoituksena alueen pitäjänä tai haltijana velvollisuus järjestää riittävä jätteen keräys ja muut jätehuollon palvelut) sekä myös 74 §:n mukaiset toissijaiset siivousvelvoitteet, jotka käytännössä ovat ensisijaisia ja joiden perusteella vain harvoin on mahdollista osoittaa varsinaista roskaajaa. Kunnat huolehtivat useista alueista alueiden haltijoina tai pitäjinä ja tällöin niitä koskevat varsin moninaiset siivousvelvoitteet.

Lähtökohdan tuottajavastuussa tulee olla, että kunnille ei saa aiheutua ylimääräisiä kustannuksia lakisääteisen SUP-tuottajavastuun toteuttamisesta ja järjestelmän ylläpidosta. On kohtuullista, että kustannuslaskennan pohjaksi tarvittavien konsulttiselvitysten kustannuksista jatkossa vastaa tuottaja. Näyttää siltä, että kuntakohtaiset tuottajien maksamat korvaukset ovat jäämässä pieniksi. Järjestelmän ylläpidosta koituvien kustannusten osalta tulisi huolehtia, etteivät kunnat joudu direktiiviä toimeenpantaessa nettomaksajiksi.

Luku 1 (Asian tausta ja valmistelu)

Voitte kirjoittaa kommenttinne alla olevaan tekstikenttään

-

Luku 2 (SUP-direktiivin tavoitteet ja pääasiallinen sisältö)

Voitte kirjoittaa kommenttinne alla olevaan tekstikenttään

-

Luku 3 (Nykytila ja sen arviointi)

Voitte kirjoittaa kommenttinne alla olevaan tekstikenttään

-

Luku 4 (Ehdotukset ja niiden vaikutukset)

Voitte kirjoittaa kommenttinne alla olevaan tekstikenttään

-

Luku 5 (Muut toteuttamisvaihtoehdot)

Voitte kirjoittaa kommenttinne alla olevaan tekstikenttään

-

Luku 8 (Lakia alemman asteinen sääntely)

Voitte kirjoittaa kommenttinne alla olevaan tekstikenttään

-

Luku 12 (Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys)

Voitte kirjoittaa kommenttinne alla olevaan tekstikenttään

-

Jätelain muutosehdotus

6 § (Muut määritelmät) + pykäläkohtaiset perustelut

-

24 a § (Markkina- ja kilpailuvallonta) + pykäläkohtaiset perustelut

-

25 § (Muut valvontaviranomaiset) + pykäläkohtaiset perustelut

-

46 § (Tuottajan vastuu jätehuollosta ja sen kustannuksista) + pykäläkohtaiset perustelut

-

47 a § (Tuottajan kustannusvastuu tietyistä kuntien toteuttamista jätehuolto- ja siivoustoimista) + pykäläkohtaiset perustelut

-

47 b § (Kustannusvastuun piiriin kuuluvat alueet) + pykäläkohtaiset perustelut

-

47 c § (Kustannusvastuun toteuttamiseksi tarvittavien tuoteryhmäkohtaisten korvausten määrittäminen) + pykäläkohtaiset perustelut

-

47 d § (Tuoteryhmäkohtaisten korvausten maksaminen kunnille) + pykäläkohtaiset perustelut

-

47 e § (Tuoteryhmäkohtaisten korvausten tarkistaminen) + pykäläkohtaiset perustelut

-

47 f § (Kustannusvastuun jakaminen samaa tuoteryhmää edustavien eri tuottajayhteisöjen sekä tuottajien kesken) + pykäläkohtaiset perustelut

-

48 § (Tuottajavastuun piiriin kuuluvat tuotteet ja tuottajat) + pykäläkohtaiset perustelut

-

49 § (Käytöstä poistettavien tuotteiden vastaanotto ja kuljetus) + pykäläkohtaiset perustelut

-

51 § (Tuottajan tiedotus- ja neuvontavelvollisuus) + pykäläkohtaiset perustelut

-

53 a § (Tuottajan omaavalvonta) + pykäläkohtaiset perustelut

-

62 § (Tuottajayhteisöön liittyminen) + pykäläkohtaiset perustelut

-

66 a § (Tuottajan tai muun toimijan valtuutettu edustaja) + pykäläkohtaiset perustelut

-

69 § (Juomapakkausten palautusjärjestelmän ylläpitäjän velvollisuudet) + pykäläkohtaiset perustelut

-

128 § (Tuottajavastuuta koskevan rikkomuksen tai laiminlyönnin oikaiseminen) + pykäläkohtaiset perustelut

-

Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset + niiden perustelut

-

Merenkulun ympäristönsuojelulain muutosehdotus

3 § (Jätteiden vastaanottojärjestelyt satamassa) + pykäläkohtaiset perustelut

-

Voimaantulosäännös + sen perustelut

-

Muita esitykseen liittyviä asioita

Voitte kirjoittaa kommenttinne alla olevaan tekstikenttään

-

Heikkinen Ismo

Kuopion kaupunki, kaupunkiympäristön palvelualue, rakentamisen ja kunnossapidon palvelut - Lausunto on annettu viranhaltijan toimesta.

Lausunnonantaja on kaupungininsinööri, jonka vastuualueeseen kuuluvat katujen ja yleisten alueiden puhtaanapito sekä osa jätehuollon järjestämistehtävistä.